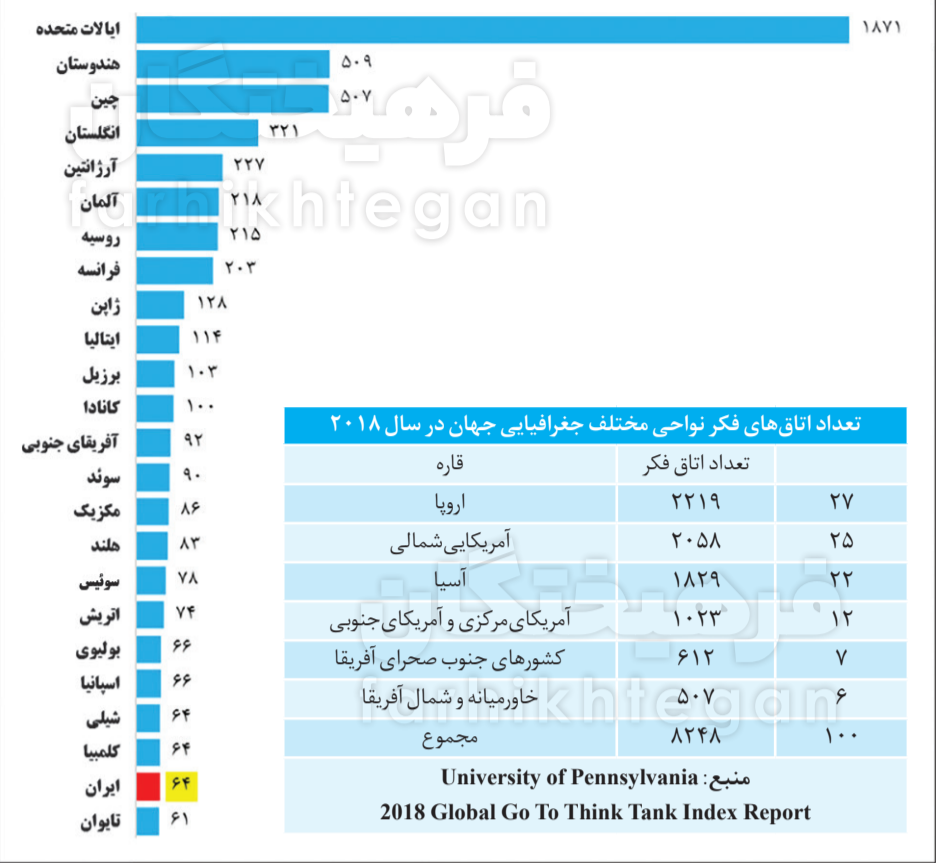

۲۴ کشور جهان با بیشترین اتاق‌های فکر در سال ۲۰۱۸

تعداد اتاق‌های فکر نواحی مختلف جغرافیایی جهان در سال ۲۰۱۸	تعداد اتاق فکر	قاره
۲۷	۲۲۱۹	اروپا
۲۵	۲۰۵۸	آمریکایی شمالی
۲۲	۱۸۲۹	آسیا
۱۲	۱۰۳۳	آمریکای مرکزی و آمریکای جنوبی
۷	۶۱۲	کشورهای جنوب صحرای آفریقا
۶	۵۰۷	خاورمیانه و شمال آفریقا
۱۰۰	۸۲۴۸	مجموع

منبع: University of Pennsylvania
2018 Global Go To Think Tank Index Report

پیدا کرد، همه اقتصاددانان در جلسه‌ای اعلام کردند باید دلار تکرخی و با قیمت ۴۲۰ تومان عرضه شود. البته شخصا با این موضوع موافقت نداشتیم اما از آنجا که همه اقتصاددانان در جلسه‌ای که حضور داشتند بر آن اجماع داشتند، اعلام کردم با وجود اینکه قبول ندارم اما چون اجماع قبول دارد، آن را می‌پذیرم.»

اینکه چگونه و با چه فرمولی ۳۰ اقتصاددان به این نتیجه رسیده‌اند در جای خود قابل بحث است، اما اینکه با چه استدلالی مقرر کرده‌اند دولت در شرایط محدودیت ارزی و جنگ اقتصادی باید به همه نیازهای غیرضروری و لوکس هم ارز ۴۲۰ تومانی بدهد، قطعاً حکایت از آن دارد که خروجی بسیاری از تصمیم‌های اقتصادی کشور حاصل مطالعات آینده‌شناسی و آینده‌نگاری جمع اندیشه‌ای نیست.

موردجالب توجه دیگر پیش‌بینی قابل‌تامل یک اقتصاددان در مورد افزایش نرخ دلار تا ۴۰ هزار تومان در سال ۹۷ است. در این زمینه ۱۵ شهریور ۹۷ بود که حسین راغفر از اقتصاددانان کشور در هفدهمین گنجر حزب مردم‌سالاری پیش‌بینی کرد قیمت دلار در آینده به ۴۰ هزار تومان و تورم نیز به ۶۰ درصد خواهد رسید. این اقتصاددان بعدها در پاسخ به برخی انتقادها در مورد ادعای دلار ۴۰ هزار تومانی در آینده گفت: «این موضوعی کاملاً روشن است و البته جزئیات آن را به‌زودی منتشر خواهیم کرد.» به گفته وی، اگر روند ۶ ماه گذشته (آن سال) را در نظر بگیریم (نیمه اول سال ۹۷) که نرخ ارز به ۱۵ هزار و ۵۰۰ تومان رسید، موضوع کاملاً روشن خواهد بود که در ۶ ماه آینده (آن سال) ما به کجا خواهیم رسید. با این حال با گذشت بیش از یک‌سال هنوز این اقتصاددان توضیح نداده است که مبنای پیش‌بینی یا بهتر بگوییم تصورات وی از دلار ۴۰ هزار تومانی‌ماحصل مطالعات کدام جمع‌اندیشه‌ورز بوده است.

کارویژه‌های مهم اتاق‌های فکر که عنصری حیاتی در تصمیم‌سازی و سیاست‌سازی بوده، مطالعات آینده‌شناسی و آینده‌نگاری است. بدون داشتن تصاویری از آینده و ارائه آن نمی‌توان سایر وظایف نهادی مولد اندیشه را به‌دراستی انجام داد.

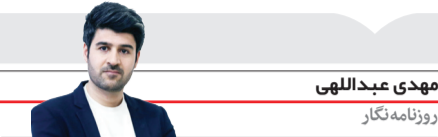
۹ دلار ۴۰ هزار تومانی

خروجی فال قهوه یا اندیشه‌ورزی!

از نیمه دوم سال ۹۶ نرخ ارز دچار تغییر شد. از آنجا که شروع این اتفاق به ماه‌های پس از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری منتهی می‌شد، اقتصاددانان در تحلیل‌ها افزایش نرخ ارز را ناشی از «رها کردن فتر کنترل نرخ ارز پس از ۶ سال» می‌دانستند، با این حال تصور غالب این بود که دلار در کانال کمتر از پنج‌هزار تومان نوسان خواهد داشت. اما به یک‌باره در نیمه دوم فروردین با اعلام اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور نرخ ارز با قیمت ۴۲۰۰ تومان تثبیت شد دولت اعلام کرد ارز کافی برای تأمین همه‌نیازهای کشور را در اختیار دارد و بدون محدودیت به همه‌نیازهای تجارت خارجی، سفرهای خارجی و موارد دیگر از اختصاص خواهد داد. این تصمیم دولت موجب شد در کمتر از دو ماه در یک اقدام بی‌سابقه بیش از ۲۰ میلیارد دلار کالای مستغفرت‌ساز شود. دریافت ارز ۴۲۰۰ برای تسویه بدهی معوق ارزی برخی شرکت‌ها و خیریه‌ها، تخلفات بی‌شمار در دریافت از برای سفرهای خارجی و مسائلی از این دست خیلی زود تبعات و پیامدهای خود را نشان داد و با فشار افکارعمومی، دولت مجبور شد در تصمیم خود تجدیدنظر کند. حالا با گذشت حدود ۱۸ ماه از این تصمیم عجولانه و هیچانی، کسی حاضر نیست مسئولیت این تصمیم را بپذیرد و رئیس‌جمهور نیز اخیراً اعلام کرده است «بعد از عید زمانی که قیمت دلار نوسان

گزارش «فره‌یختگان» از وضعیت اتاق‌های فکر اقتصاد ایران و قیاس آن با کشورهای توسعه‌یافته را بخوانید

در اقتصاد اتاق هست ولی فکر نیست!

مهدی عبداللّهی

روزنامه‌نگار

از نیمه دوم سال ۹۶ و پس از اتمام انتخابات ریاست‌جمهوری ایران، اولین نشانه‌های التهابات ارزی در کشور آشکار شد. اولین واکنش‌های اقتصاددانان با کلیدواژه «رهاشدن فنر نرخ ارز» شروع و در نهایت در عید سال ۹۷ منجر به تصمیم‌سوزنشت‌ساز تثبیت نرخ ارز به قیمت ۴۲۰۰ تومانی شد. موضوع ارز ۴۲۰۰ تومانی به قدری چالش‌برانگیز بود که حالا با گذشت ۱۸ ماه از اعلام آن، هیچ‌کس حتی رئیس‌جمهور هم مسئولیت و تبعات آن را قبول نکرده و این تصمیم را اما حاصل مطالعات و هم‌اندیشی ۳۰ اقتصاددان می‌داند.

اما موضوع نرخ ارز در سال گذشته آتقدری داغ شد که یکی از اقتصاددانان حتی نرخ ۴۰ هزار تومان را نیز برای آن پیش‌بینی کرد. گرچه امروز نرخ ارز نه در کانال ۴۰ هزار تومان و نه در کانال ۴۲۰۰ تومان است، حال این سوال مطرح می‌شود که اولا مسئول این آشفتگی در تصمیم‌گیری‌ها کیست و ثانیاً تجربه جهانی در این زمینه چه می‌گوید. در این زمینه بررسی‌ها نشان می‌دهد در سطح جهان برای تصمیم‌سازی در امور مختلف، کشورهای دارای اتاق‌های فکر هستند که با ساختار و کارویژه‌های متناسب، سیاستمداران و دولتمردان را در تصمیم‌گیری یاری می‌دهند.

سابقه اتاق فکر در تاریخ ایران، به گذشته‌های دور بازمی‌گردد. شاهان و حاکمان ایرانی همواره مشاورانی داشتند که آنها را در امور مملکت‌داری راهنمایی می‌کردند. وجود اینچنین دانشمندانی در دربار، مایه آبرومندی و سربلندی بود. با پیشرفت جامعه بشری و حرکت آن به سوی مدنیت، شکل این مشاوره‌ها نیز تکامل یافت. مشاوره مسئولان تبدیل به هسته فکری شد که اخبار و اتفاقات داخلی و خارجی را جمع‌آوری و تحلیل می‌کرد، نتیجه را به صورت مدون درمی‌آورد و رهاکارهایی برای اداره بهتر مملکت به‌مقام بالاتر ارائه می‌کرد. در اوایل قرن بیستم (۱۹۱۵-۱۹۱۰م) مراکز در اروپا و آمریکا تشکیل شدند که هدف عمده آنها ارائه مشاوره به دولت‌ها بود. اما تاسیس اتاق‌های فکر به شکل رسمی به نیمه‌های قرن بیستم بازمی‌گردد. پس از جنگ جهانی دوم، در سال ۱۹۴۸

۹ تمرکز ۲۳ درصدی اتاق‌های فکر جهان در آمریکا

براساس گزارش موسسه مطالعاتی وابسته به «دانشگاه پنسیلوانیا»، در سال ۲۰۱۸ از مجموع ۸۲۴۸ اتاق فکر در جهان، ۲۷ درصد آنها در اروپا، ۲۵ درصد در آمریکا شمالی، ۲۲ درصد در آسیا، ۱۲ درصد در آمریکا مرکزی و آمریکا جنوبی، ۷ درصد در کشورهای جنوب صحرای آفریقا و ۶ درصد نیز در خاورمیانه و شمال آفریقا قرار دارد. بین کشورهای جهان نیز، آمریکا با ۱۸۷۱ اتاق فکر و سهم ۲۳ درصدی در رتبه اول، هند با ۵۰۹ اتاق فکر و سهم ۶/۲ درصدی در رتبه دوم، چین با ۵۰۷ اتاق فکر و سهم ۴ درصدی در رتبه سوم قرار دارند. انگلیس با ۳۲۱، آرژانتین با ۲۲۷، آلمان با ۲۱۸، روسیه با ۲۱۵، فرانسه با ۲۰۳، ژاپن با ۱۲۸ ایتالیا با ۱۱۴ اتاق فکر در رتبه‌های چهارم تا دهم با بیشترین تعداد اتاق فکر در جهان هستند. همچنین ۱۲ کشور اول با بیشترین اتاق فکر در جهان، با ۴۳۱۳ اتاق فکر سهم ۵۲ درصدی را از کل اتاق فکرها دارند.

بررسی گزارش مذکور نشان می‌دهد در این رتبه‌بندی ایران نیز با ۶۴ اتاق فکر پس از کشورهای شیلی و کلمبیا در رتبه ۲۴ جهان قرار دارد. اگرچه ۶۴ اتاق فکر برای کشورهایمان به‌لحاظ کمی عدد مناسبی به‌نظر می‌رسد، با این حال اولا هیچ‌آمار و ارقام مستندی از شیوه فعالیت و عملکرد این اتاق‌های فکر منتشر نشده و ثانیاً بخش

انجمن اقتصاددانان ساختار ضد‌نخبگانی دارد

و حیدشفاق‌ی شهری، اقتصاددان و عضو سابق هیات اجرایی انجمن

«اقتصاددانان ایران می‌گوید: «من یک دوره عضو هیات‌مدیره انجمن اقتصاددانان بودم و به این واسطه نسبتاً از وضعیت انجمن شناخت خوبی دارم. یکی از اهداف انجمن این بود ضمن اینکه وابسته به نهادی نباشد و بتواند استقلال نسبی خود را حفظ کند، در آن تضارب‌آرا نیز وجود داشته باشد. براساس اهداف اولیه تأسیس انجمن اقتصاددانان، قرار بود مجموعه نخبگان اقتصادی کشور در این انجمن حضور داشته باشند و این نهاد برای مسائل مختلف اقتصاد ایران راهکار بدهد، ولی رفته‌رفته این انجمن اثربخشی و ماهیت خود را از دست داد و از اهدافش دور شد، لذا طی دهه‌های اخیر این انجمن عملاً نتوانسته نقش خود را ایفا کند و منفعل شده است و در حال حاضر نیز حال و روز خوشی ندارد. اما مسئله اصلی آن هم این است که انجمن با اینکه استقلال دارد ولی نتوانسته انسجام و نظم لازم را داشته باشد و کارکرد خودش را حفظ کند. عدم استفاده و استقبال از اندیشه‌های نوکی از پاشنه‌شیل‌های این انجمن است. من هم اعتقاد دارم بزرگان و افراد باسابقه ما باید دارای جایگاه و احترام باشند، اما بسیاری از اقتصاددانان پرسابقه که در همین انجمن نیز دارای جایگاه‌مدیریتی بوده‌اند، عملاً از فضای اقتصادی دور شده‌اند و نتوانسته‌اند آن پیوستگی را با نسل‌های جدید حفظ کنند. متأسفانه تفاوت نگاه‌ها هم وجود دارد و هر روز این انجمن ضعیف‌تر می‌شود. در حال حاضر هم تقریباً منفعل است و فقط ماهانه یک جلسه دارند و برای گروهی سخنرانی می‌کنند. به‌نظم دلیل اصلی این بی‌تحریکی، عدم تعریف ساختار مشخصی برای این نهاد است، ساختار تعریف‌شده‌ای که از دل آن خروجی بیرون بیاید. از این منظر انجمن اقتصاددانان

بین اقتصاددانان نیز اجماع وجود ندارد. الان شاهدیم که بین تمام اقتصاددانان در رسیدن به یک هدف خاص گزینه‌هایی وجود دارد و حتی اهداف هم متفاوت است. اگر اتاق‌های فکر در حوزه‌های اقتصادی خاص باشند، به‌نظم می‌رسد خروجی آنها بهتر خواهد شد. وظیفه انجمن ایجاد یک بستر برای شنیدن دیدگاه‌های مستقل است که مادر سخنرانی‌ها به این موضوع خواهد بود. ما سعی کردیم در این انجمن همه دیدگاه‌ها و انگرش‌ها از لیبرال‌ها گرفته تا دیدگاه‌های دولتی و نهادی را بشنویم. یکی از زمینه‌هایی که انجمن می‌تواند فعالیت کند، تلاش برای افزایش سواد اقتصادی جامعه است.» در این زمینه پیمان مولوی در پاسخ به سوال «فره‌یختگان» در مورد اینکه کارکرد انجمن چیست، گفت: «با امکانات محدودی که انجمن دارد، این نهاد نمی‌تواند جایگزین دانشگاه‌ها یا مدارس ما شود. در این زمینه شخصاً (نه به‌طور رسمی از طرف انجمن)، در صفحه شخصی پیشنهادی به وزیر آموزش و پرورش دادم که در مدارس کشور دوره‌های آموزشی را تحت‌عنوان اقتصاد برای دانش‌آموزان گذاشته شود که از همان کودکی دانش‌آموزان با تصمیم‌گیری درست اقتصادی و با روش‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری آشنا شوند. الان در انگلیس، آمریکا، کانادا، کره، ترکیه و مالزی تمام مدارس درس‌های مالی و تصمیم‌سازی اقتصادی، چگونه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری کردن را به دانش‌آموزان در سنین بسیار پایین می‌آموزند.»

انجمن مشکلات زیادی دارد

در مورد استعفای برخی اعضای انجمن باید بگوییم انجمن اقتصاددانان سالیان سال این وضعیت را داشته است. نکته‌ای که وجود دارد این است که ما خیلی باید تمرین کنیم که بتوانیم همدیگر را تحمل کنیم. بالاخره در حوزه‌های اقتصادی، در حوزه‌های مدیریتی و حوزه‌هایی که انجمن‌ها مشغول فعالیت هستند، عقاید و افکار متفاوتی در کنار هم کار می‌کنند و این مجموعه‌ها همانند یک شرکت نیستند که یک هیات‌مدیره داشته باشد، یک مدیرعاملی داشته باشد و بخواهند همه در آن مسیر کار کنند. البته باید متذکر شوم اعضای جدیدی جایگزین اعضای سابق شدند، همه از اعضای هیات‌علمی هستند. انجمن احتیاج به کمک دارد. این نهاد مشکلات زیادی دارد و شخصاً از این اتفاق‌ها ناراحت‌م اما با قدرت کار را ادامه می‌دهم تا این کمیسیون‌ها را تشکیل دهم.

برای ما هم کار کردن باید تمرین کنیم

پیمان مولوی، دبیر و عضو هیات اجرایی انجمن اقتصاددانان ایران می‌گوید: «در ایالات

متحده آمریکا به علت نوع ساختار سیاسی و تاریخچه حدود ۲۰ ساله‌ای که دارد اتاق‌های فکر براساس یک بستری شکل گرفته و به‌مرور مثلاً موسسه کارنگی، کاتو و... در حوزه‌های متعدد علوم اجتماعی، اقتصادی، سیاست داخلی و سیاست بین‌الملل رشد کرده‌اند. این اتاق‌های فکر ابتدا برای یک هدف خاص ایجاد شده و به‌مرور مدتی تمام‌وسای‌جمهور و تمام بخش‌های این کشور از کنگره گرفته تا سنا تبدیل شده‌اند که از دیدگاه‌های تحلیلی آنها برای تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند. در ایران اندیشکده‌های بسیاری داریم، با این حال بسیاری از این اندیشکده‌ها هیچ خروجی‌ای ندارند. انجمن اقتصاددانان که ۴۵ سال پیش تأسیس شد، به‌موجب یکی از بندهای اساسنامه اولیه می‌تواند به‌عنوان یک اتاق فکر مطرح شود. یکی از اهداف و وظایف این انجمن، طرح مسائل اقتصادی در جامعه و عملکرد به‌عنوان بازوی فکری کشور است؛ اما از آنجا که اقتصاد، جناح‌بندی‌های متفاوتی دارد، از طیف لیبرال‌ها تا طیف‌هایی که خیلی دیدگاه‌های چپ‌ونهادگراها دارند، گستره‌ای دیدگاه‌ها زیاد بوده و در کمتر مسائلی توافق وجود دارد. اولین چیزی که به‌نظم در اقتصاد ایران و هم در انجمن اقتصاددانان وجود دارد، این است که ابتدا باید همه زیر یک چتر جمع شوند که البته کار خیلی سختی است. نکته دیگر آنکه ارائه راه‌حل به این راحتی نیست، چرا که به تعداد این تفکرات، راه‌حل را بازار آزاد تا‌رحل میانه‌ها یا یک راه‌حل منجر به دولت‌رفاهی داریم. در انجمن اقتصاددانان اقداماتی انجام شده که در آینده منتشر خواهد شد که ازجمله آنها تشکیل کمیسیون‌های تخصصی بعد از سال‌هاست؛ کمیسیون کسب‌وکار، کمیسیون انرژی، کمیسیون اقتصاد رفتاری، کمیسیون حمل‌ونقل و کمیسیون اقتصاد دیجیتال و در نهایت یک تفاهنامه هم با کمیسیون انرژی اتاق تهران به‌عنوان بازوی اقتصادی و علمی اتاق تهران امضا کردیم. مادر انجمن اقداماتی انجام داده‌ایم، ولی اینکه بتوانیم به جایگاه خوبی برسیم، همه باید خود را اثبات کنند. معتمد ما باید اولا کارشناس‌های اقتصادی را به‌مرور در انجمن جذب کنیم، مخصوصاً در کمیسیون‌هایی که قرار است تشکیل شود، جذب اقتصاددانان و کارشناسان اقتصادی می‌تواند منجر به خروجی قابل لمس شده و نتایج آن به‌جامعه‌اعلام شود. اینکه اقدامات اخیر انجمن اقتصاددانان به‌خروجی خوبی برسد، کار سختی است زیرا

خبر

افزایش ۴۴۰ درصدی پروازهای عتبات عالیات «هما» در اربعین امسال

روزه ایام اربعین (۲۳ مهرماه تا ۸ آبان سال ۹۷)، ۷۸ پرواز برای جابه‌جایی زائران حسینی توسط هوایی جمهوری اسلامی «هما» از فرودگاه حضرت امام (ره) به دو فرودگاه نجف‌اشرف و بغداد اربعین حسینی شد که با توجه به انجام ۳۴۴ پرواز در خفاه ۱۵ روز ایام اربعین حسینی سال جاری (۱۲ مهر تا ۲۹ مهرماه سال ۹۸)، افزایش ۴۴۰ درصدی در تعداد پروازها داشته است.

پروازهایی را به مقصد فرودگاه نجف‌اشرف انجام داده که برای انجام این پروازها از هواپیماهای ایرباس ATR استفاده کرده است. براساس این گزارش، متوسط کل تأخیر پروازهای عتبات‌عالیات اربعین امسال تا پایان روز پادشاه، ۱۵ دقیقه بوده که این آمار در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته (۲۸ دقیقه)، کاهش ۵۳ درصدی داشته است. در سال گذشته، در فاصله زمانی ۱۵

حضرت امام (ره)، ۸۸ پرواز از فرودگاه کرمانشاه و ۲۶ پرواز از فرودگاه ایلام انجام شده است که با این تعداد پرواز، بیش از ۲۵ هزار زائر خوشحالی در پروازهای رفت و برگشت هوایی جمهوری اسلامی ایران «هما» جابه‌جا شدند. «هما» در عملیات انتقال زائران حسینی سال جاری، علاوه بر پرواز فرودگاه حضرت امام (ره) برای اولین بار از فرودگاه کرمانشاه و ایلام،

هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران «هما» از روز آغاز پروازهای اربعین (۱۲ مهرماه) تا پایان ۲۹ مهرماه سال جاری از سه فرودگاه کشور، ۳۴۴ پرواز رفت و برگشت به مقصد فرودگاه نجف‌اشرف انجام داده که این آمار در مقایسه با تعداد پروازهای سال گذشته، افزایش ۴۴۰ درصدی داشته است. به گزارش اداره کل روابط عمومی «هما»، تا پایان روز ۲۹ مهر، ۳۳۰ پرواز از فرودگاه